

§ 282

Valtuutettu Pia Pakarisen aloite vanhemmuuden tuen mallin rakentamisesta

HEL 2024-007938 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Samalla kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan toivomusponnen:

Valtuusto ehdottaa, että kaupunki selvittää mahdollisuutta aloittaa jäsenelty yhteistyö Suomen Vanhempainliiton kanssa ja jatkaa yhteistyötä Förbundet Hem och Skolan kanssa vanhemmuuden lujittamiseksi Helsingissä. (Nora Grotenfelt)

Käsittely

Valtuutettu Nora Grotenfelt ehdotti valtuutettu Silja Borgarsdóttir Sandelinin kannattamana hyväksyttäväksi seuraavan toivomusponnen:

Valtuusto ehdottaa, että kaupunki selvittää mahdollisuutta aloittaa jäsenelty yhteistyö Suomen Vanhempainliiton kanssa ja jatkaa yhteistyötä Förbundet Hem och Skolan kanssa vanhemmuuden lujittamiseksi Helsingissä.

Kaupunginvaltuuston hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

5 äänestys

Valtuutettu Nora Grotenfeltin ehdottama toivomusponsi JAA, vastustus EI

JAA-ehdotus: Valtuutettu Nora Grotenfeltin ehdottama toivomusponsi
EI-ehdotus: Vastustaa

Jaa-äännet: 65

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Tarik Ahsanullah, Outi Alanko-Kahiluoto, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljavaara, Nita Austero, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdóttir Sandelin, Maaret Castrén, Fatim Diarra, Mika Ebeling, Elisa Gebhard, Nora Grotenfelt, Mia Haglund, Atte Harjanne, Joel Harkimo, Fardoos Helal, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Shawn Huff, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Elina Kauppila, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Minja Koskela, Marika Koski, Eeva Kärkkäinen,

Heimo Laaksonen, Johanna Laisaari, Minna Lindgren, Petra Malin, Otto Meri, Sami Mutttilainen, Björn Månsson, Tuomas Nevanlinna, Matti Niiranen, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Amanda Pasanen, Dennis Pasterstein, Terhi Peltonkorpi, Petrus Pennanen, Katri Penttinen, Sanna-Leena Perunka, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Laura Rissanen, Pekka Sauri, Seida Sohrabi, Nina Suomalainen, Ilkka Taipale, Tuomas Tuomi-Nikula, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Maarit Vierunen, Ozan Yanar

Ei-äänet: 1
Erkki Tuomioja

Tyhjä: 15
Paavo Arhinmäki, Titta Hiltunen, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Teija Makkonen, Tom Packalén, Mikko Paunio, Mika Raatikainen, Pirkko Ruohonen-Lerner, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Osmo Soininvaara, Juhani Strandén

Poissa: 4
Jussi Halla-aho, Timo Harakka, Mikael Jungner, Anni Sinnemäki

Kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Nora Grotenfeltin ehdottaman toivomusponnen.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 29.05.2024 Pakarinen Pia ALOITE VANHEMMUUDEN TUEN MALLIN RAKENTAMISESTA

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Aloitteen tekijä

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Pia Pakarinen ja 24 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että lasten ja nuorten pahoinvointia on ryhdyttävä korjaamaan kaupungin eri toimialojen (kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, sosiaali-, terveys-, ja pelastustoimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan) sekä vanhempien tiiviimmällä yhteistyöllä. Aloite on liitteenä 1.

Vanhemmuuden tuen malli

Ehdotus vanhemmuuden tuen vahvistamisesta on kannatettava. Aloitteessa esitetyt toimenpiteet, kuten vanhemmuuden tuen mallin kehittäminen ja toimialojen välisen yhteistyön tiivistäminen, voivat ennaltaehkäistä perheiden ongelmia ja parantaa lasten ja nuorten hyvinvointia. Helsingissä on tunnistettu vanhemmuuden tuen tarve ja kehitetty yhteistyötä eri toimialojen ja kolmannen sektorin välillä. Lisäksi on käynnissä useita hankkeita perheiden kuulemisen vahvistamiseksi ja yhteistyön tiivistämiseksi.

Helsingin kaupunkistrategia ohjaa työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi monin tavoin. Se panostaa ennaltaehkäiseviin palveluihin ja laadukkaaseen koulutuksen tarjoamiseen. Toimialojen välinen yhteistyö ja integraatio ovat keskeisiä tavoitteita. Strategia edistää kotouttamista ja yhdenvertaisuutta ja tukee liikunnan sekä vapaa-ajan merkitystä asukkaiden hyvinvoinnille. Näin strategia luo puitteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiselle ja resurssien tehokkaalle käytölle.

Vanhemmuus on hyvin moninainen ja yksilöllinen kokemus, johon vaikuttavat monet tekijät, kuten perheen taloudellinen tilanne, kulttuuritausta, vanhempien koulutustaso ja lasten yksilölliset tarpeet. On tärkeää luoda joustava järjestelmä, joka mahdollistaa eri toimialojen yhteistyössä oikein kohdennetun tuen lapsille ja perheille. Tavoitteellinen ja saman viitekehyksen suuntainen työskentely vanhemmuuden tukemiseksi edellyttää selkeää ja jatkuvaa vuorovaikutusta toimijoiden välillä sekä säännöllistä perehdytystä yhteisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Jatkossa on tärkeää koota yhteen vanhemmuuden tuen muodot ja mallit toimialojen palveluissa ja järjestää yhteisiä koulutuksia osaamisen vahvistamiseksi. Yhteistyötä järjestöjen kanssa tullaan tiivistämään.

Toimialojen yhteiset vanhemmuutta tukevat mallit

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan välillä on viime vuosina kehitetty lasten, nuorten ja per-

heiden matalan kynnyksen palvelumalli, johon on koottu yhteen lasten ja nuorten ja perheiden palvelut. Matalan kynnyksen palvelumalli on suunniteltu vastaamaan erilaisiin tarpeisiin ja tarjoamaan perheille oikea-aikaista ja kohdennettua apua heidän yksilöllisiin olosuhteisiinsa. Malli auttaa ammattilaisia huolen tunnistamisessa ja tuen järjestämisessä. Mallia päivitetään parhaillaan. Vastaavan mallin tarpeellisuudesta on keskusteltu myös varhaiskasvatuksen ja toisen asteen koulutuksen näkökulmasta. Toimialojen välisiä yhteistyöohjeita ollaan parhaillaan tekemässä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan sekä kasvatuksen ja koulutuksen sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen toimialalla on käytössään HYVÄ-malli, jonka avulla tuetaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja sen avulla voidaan keskustella hyvinvoinnista kokonaisvaltaisesti. Malli muistuttaa työskentelemään lapsi- ja voimavarakeskeisesti sekä huomaamaan jo varhaisessa vaiheessa mahdolliset haasteet ja tuen tarpeet lasten ja nuorten elämässä. Tavoitteena on lisätä ja helpottaa yhteistyötä perheiden, ammattilaisten ja eri palvelujen välillä.

Vanhempien ja huoltajien tietoisuutta oppivelvollisuudesta ja vanhempien vastuista erityisesti maahanmuuttajaperheissä on tarpeen lisätä. Kaupungissa on parhaillaan menossa usealla eri alueella toimialojen yhteinen työskentely Bloomberg-Harvard valmennuksen pohjalta. Monella alueella yhteiseksi tavoitteeksi on tunnistettu vanhemmuuden vahvistaminen maahanmuuttajataustaisissa perheissä.

Kotouttamisen tuki

Aloitteessa ehdotetaan vapaan sivistystyön ja soten yhteistyön vahvistamista kotoutumisen ja maahanmuuttajataustaisten perheiden tuessa. Helsingissä on tehty määrätietoisesti yhteistyötä perheiden kotoutumisen tukemiseksi. KOTIVA-ohjelma tarjoaa kotivanhemmille suomen kielen kurssuja ja yhteiskuntataidon opetusta useilla kielillä sekä perehdyttää vanhempia koulumaailmaan. KOTIVA-ohjelma on suunnattu erityisesti pienten lasten vanhemmille ja ohjelmaan on sisällytetty lastenhoito ja jatko-ohjaus työelämään.

Työväenopisto tekee tiivistä yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa ja tarjoaa maksuttomia kurssuja suomen kielessä ja digitaidoissa. Vuonna 2025 voimaan astuva kotoutumislaki vahvistaa tätä yhteistyötä entisestään. Aloitteessa ehdotettu yhteistyön tiivistäminen on jo Helsingissä hyvin käynnissä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yhteinen Moniääninen Helsinki -hanke toteutettiin kaupunki-uudistusalueilla vuosina 2022–2023. Tavoitteena oli muun muassa perheiden osallistaminen ja tietojen lisääminen kulttuurin ja vapaa-ajan sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan

palveluista sekä tukea vanhemmuutta ja hyvinvointia. Toimenpiteenä oli muun muassa somalin- ja arabiankieliset vanhempainryhmien järjestäminen. Lisäksi Kulttuurin kummilapset -toiminta muotoiltiin vastaamaan paremmin muunkielisten perheiden tarpeita. Tällä hetkellä Kulttuurin kummilasten viestintää tehdään kolmella kielellä ja verkkosivuilta perustiedot toiminnasta löytyvät 16 kielellä.

Harrastamisen tuki

Helsingissä on tehty hyvää yhteistyötä kulttuuri- ja vapaa-ajan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialojen välillä harrastustarjonnan saavutettavuuden vahvistamiseksi. Tätä työtä on jatkettava erityisesti sosioekonomisesti heikompien alueiden lasten- ja nuorten harrastamisen määrän lisäämiseksi, muun muassa panostamalla resursseja Harrastamisen Suomen malliin.

Harrastusmahdollisuuksien tulee olla kaikkien saatavilla, ja niiden saavutettavuus on varmistettava monipuolisella viestinnällä. Helsingissä on tehty hyvää yhteistyötä kulttuuri- ja vapaa-ajan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialojen välillä harrastustarjonnan saavutettavuuden vahvistamiseksi. Harrastusmahdollisuuksista tiedottamisen tulee olla monipuolista tavoittaakseen kaikki perheet. Uusi harrastukset.hel.fi-sivusto parantaa tiedotusta nuorisopalveluiden ja järjestöjen tarjoamista harrastuksista. Nuorisopalvelut tekevät myös tiivistä yhteistyötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Tervetuloa perheet -kotohankkeen kanssa mm. koulujen valmistavien luokkien perheiden ja nuorten tavoittamiseksi. Liikuntakoutsit ovat vahvistaneet harrastamista ja liikkumista ja erityisesti yksinöllistä tukea toisella asteella. He ovat henkilökohtaisen vuorovaikutuksen avulla onnistuneet madaltamaan nuorten kynnystä liikunnan aloittamiseen.

Lapsivaikutusten arviointi

Investoimalla lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä vanhemmuuden tukemiseen luodaan perusta terveelle ja hyvinvoivalle yhteiskunnalle tulevaisuudessa. Ennaltaehkäisevät toimenpiteet vähentävät pitkän aikavälin kustannuksia, jotka syntyvät laiminlyödyistä ongelmista. Tukemalla vanhemmuutta edistetään lasten myönteistä kehitystä ja turvallisia kasvuolosuhteita.

Oikea-aikainen, ennaltaehkäisevä sekä perheen ja vanhempien tarpeeseen vastaava oikeanlainen tuki, huomioiden myös perheen ja lapsen kieli- ja kulttuuritausta, vaikuttaa myönteisesti lapseen ja hänen kasvuympäristöönsä. Olennaista on huomioida, että eri perheillä on erilaisia tarpeita, joihin tulee pystyä joustavasti ja helposti vastaamaan.

Aloitteen käsittely

Asiasta on saatu sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan, kasvatus- ja koulutuslautakunnan ja kulttuuri ja vapaa-aikalautakunnan lausunnot. Aloitevastaus perustuu saatuihin lausuntoihin.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 4 momentin mukaan kaupunginvaltuustossa käsitellään vastaus aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua. Kaupunginhallituksen on esitettävä antamansa vastaus käsiteltäväksi kaupunginvaltuustossa viimeistään kahdeksan kuukauden kuluessa aloitteen jättämisestä.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 29.05.2024 Pakarinen Pia ALOITE VANHEMMUUDEN TUEN MALLIN RAKENTAMISESTA

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Aloitteen tekijä

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 02.12.2024 § 766

HEL 2024-007938 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Y-tunnus

0201256-6

11.12.2024

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 29.10.2024 § 284

HEL 2024-007938 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle liitteenä olevasta Pia Pakarisen ja 24 muun valtuutetun vanhemmuuden tuen mallin valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon:

Valtuutettu Pia Pakarisen aloitteessa tuodaan esiin huoli lastensuojeluilmoitusten määrän lisääntymisestä. Aloitteessa ehdotetaan kaupungin eri toimialojen tiiviimpää yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteisiin vastaamiseksi. Aloitteessa toivotaan vanhemmuuden tukemista selkeyttämällä palvelujen ja huoltajien roolia lapsen hyvinvoinnin tukemisessa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa valtuustoaloitetta pääosin. Aloitteessa esitetyt toimenpiteet, kuten vanhemmuuden tuen mallin kehittäminen ja toimialojen välisen yhteistyön tiivistäminen, voivat ennaltaehkäistä perheiden ongelmia ja parantaa lasten ja nuorten hyvinvointia. Helsingissä on tunnistettu vanhemmuuden tuen tarve ja kehitetty yhteistyötä eri toimialojen ja kolmannen sektorin välillä. Lisäksi on käynnissä useita hankkeita perheiden kuulemisen vahvistamiseksi ja yhteistyön tiivistämiseksi. Kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa, että vanhemmuuden tuen käytänteet on tärkeää tehdä näkyviksi ja lisätä yhteistä ymmärrystä vanhemmuuden tukemiseksi.

Vanhemmuuden tuen malli

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta vanhemmuuden tuen mallin kehittämisestä eri toimialojen yhteistyönä. Vanhemmuuden tukeminen edellyttää ymmärrystä perheiden erilaisista lähtökohdista ja tarpeista. Valtuustoaloitteessa ehdotettu malli keskittyy koulunkäynnin tukemiseen, mutta perheiden kokonaistilanteen tarkastelu on välttämätöntä huomioida mallin kehittämisessä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tullaan jatkossa myös tiivistämään yhteistyötä järjestöjen kanssa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on kehitetty erilaisia tapoja vahvistaa huoltajien osallisuutta ja kotien kanssa tehtävää yhteistyötä. Lisäksi on toteutettu toimialan omia pilotteja sekä kaupungin toimialojen välillä hankkeita, joiden avulla on tuettu perheitä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa. Toimialoilta on kuitenkin puuttunut hankkeen

opeista yhteinen koonti, mikä auttaisi vanhemmuuden tukemisessa yli toimialarajojen. Kasvatus- ja koulutuslautakunta suosittelee, että eri toimialat kokoavat yhteen kaikki olemassa olevat toimintamallit ja pilotoinnit ja niiden pohjalta lähdetään toteuttamaan vanhemmuuden tukea esimerkiksi pienalueverkostoissa.

Toimialojen välinen yhteistyö

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa aloitteen ehdotusta tuen rakentamisesta lasten ja nuorten, ei organisaatorakenteiden ympärille. Helsingissä on tehty laajaa kehittämistyötä moniammatillisen yhteistyön eteen. Yhteistyötä on kehitetty muun muassa Hyvinvointia yhdessä-HYVÄ -mallin avulla, jossa kaupungin toimijat tarkastelevat lasten ja nuorten hyvinvointia yhteisen viitekehyksen avulla. Helsingin kaupungissa on toiminnassa poikkihallinnollisia ryhmiä, joiden työn tavoitteena on varmistaa yhteinen, tavoitteellinen työskentely lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi.

Helsingin kaupunki rakentaa monitoimitaloja, joissa leikkipuistot, päiväkodit ja koulut toimivat yhdessä nuorisotalojen ja terveysasemien kanssa. Tämä auttaa eri alojen ammattilaisia tekemään yhteistyötä, jotta lapset ja nuoret voivat paremmin. Monitoimitalojen tavoitteena on ollut tuoda palvelut yhteen, jotta lasten, nuorten ja perheiden tukeminen olisi sujuvampaa ja asiakaslähtoisempää.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta painottaa, että tavoitteellinen ja saman viitekehyksen suuntainen työskentely vanhemmuuden tukemiseksi edellyttää selkeää ja jatkuvaa vuorovaikutusta toimijoiden välillä sekä säännöllistä perehdytystä yhteisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Kasvatus- ja koulutuslautakunta ehdottaa, että käynnissä olevien rakenteiden kehittämisen lisäksi Helsingin kaupungissa järjestettäisiin yhteisiä perehdytyksiä ja koulutuksia henkilökunnalle perheiden huomioimisesta ja palvelujen rakentamisesta ja yhteensovittamisesta lasten ja nuorten ympärille.

Vapaan sivistystyön ja soten yhteistyön vahvistaminen kotoutumisen ja maahanmuuttajataustaisten perheiden tuessa

Aloitteessa ehdotetaan vapaan sivistystyön ja soten yhteistyön vahvistamista kotoutumisen ja maahanmuuttajataustaisten perheiden tuessa. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että Helsingissä on tehty määrätietoisesti yhteistyötä perheiden kotoutumisen tukemiseksi. KOTIVA-ohjelma tarjoaa kotivanhemmille suomen kielen kursseja ja yhteiskuntataidon opetusta useilla kielillä sekä perehdyttää vanhempia koulu-maailmaan. KOTIVA-ohjelma on suunnattu erityisesti pienten lasten vanhemmille ja ohjelmaan on sisällytetty lastenhoito ja jatko-ohjaus työelämään.

Työväenopisto tekee tiivistä yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa ja tarjoaa maksuttomia kursseja suomen kielessä ja digitaidoissa. Vuonna 2025 voimaan astuva kotoutumislaki vahvistaa tätä yhteistyötä entisestään. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että aloitteessa ehdotettu yhteistyön tiivistäminen on jo Helsingissä hyvin käynnissä.

Harrastamisen tuki

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa harrastamisen tukemista niille lapsille ja nuorille, jotka eivät saa nauttia harrastamisesta arjessa. Harrastusmahdollisuuksien tulee olla kaikkien saatavilla, ja niiden saavutettavuus on varmistettava monipuolisella viestinnällä. Helsingissä on tehty hyvää yhteistyötä kulttuuri- ja vapaa-ajan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialojen välillä harrastustarjonnan saavutettavuuden vahvistamiseksi. Tätä työtä on jatkettava erityisesti sosioekonomisesti heikompien alueiden lasten- ja nuorten harrastamisen määrän lisäämiseksi, muun muassa panostamalla resursseja Harrastamisen Suomen malliin.

Harrastusmahdollisuuksista tiedottamisen tulee olla monipuolista tavoitukseen kaikki perheet. Uusi harrastukset.hel.fi-sivusto parantaa tietoa nuorisopalveluiden ja järjestöjen tarjoamista harrastuksista. Nuorisopalvelut tekevät myös tiivistä yhteistyötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Tervetuloa perheet -kotohankkeen kanssa mm. koulujen valmistavien luokkien perheiden ja nuorten tavoittamiseksi. Liikuntakoutsit ovat vahvistaneet harrastamista ja liikkumista ja erityisesti yksöllistä tukea toisella asteella. He ovat henkilökohtaisen vuorovaikutuksen avulla onnistuneet madaltamaan nuorten kynnystä liikunnan aloittamiseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että aloitteessa ehdotettu harrastustarjonnan madaltaminen on jo kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalla käynnissä ja toimialojen välillä tehdään aktiivisesti yhteistyötä lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien monipuolistamisen, saavutettavuuden ja niistä viestimisen edistämiseksi.

Yhteenvedo

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa vanhemmuuden tuen mallin kehittämistä, missä huomioidaan perheiden erilaiset tarpeet ja kokonaistilanne. Lisäksi kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa eri toimialojen yhteistyön tärkeyttä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämässä ja tukee monitoimialojen ja poikkihallinnollisten ryhmien edelleen kehittämistä. Erityisenä huomiona kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa yhteisiä perehdytyksiä ja koulutuksia toimialojen asiantuntijoille koskien perheiden huomioimista ja palvelujen rakentamista ja yhteensovittamista lasten ja nuorten ympärille. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannat-

taa vapaan sivistystyön ja sosiaalipalveluiden tiivistä yhteistyötä jatkettavaksi edelleen ja pitää tärkeänä toimialojen välistä yhteistyötä lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien monipuolistamisen ja saavutettavuuden lisäämiseksi.

Käsittely

29.10.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Markku Rantahalvari: Lisäys kohdan 11 loppuun.

"Tätä työtä on jatkettava erityisesti sosioekonomisesti heikompien alueiden lasten- ja nuorten harrastamisen määrän lisäämiseksi, muun muassa panostamalla resursseja Harrastamisen Suomen malliin."

Kannattaja: Ted Apter

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi yksimielisesti Markku Rantahalvarin vastaehdotuksen.

01.10.2024 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 22.10.2024 § 226

HEL 2024-007938 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Pia Pakarisen ja 24 muun valtuutetun aloitteesta koskien vanhemmuuden tuen mallin rakentamista seuraavan lausunnon:

"Aloitteessa esitetään, että lastensuojeluilmoitusten määrän kasvun hillitsemiseksi ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi kaupungin tulisi kehittää yhteistyössä eri toimialojen kesken vanhemmuuden tuen mallia, joka auttaa huoltajia tukemaan lastensa koulunkäyntiä. Koulujen ja oppilaitosten kautta tavoitettavien palvelujen ja tuen avulla varmistetaan resurssien tehokas käyttö. Lisäksi kotoutumisen tukemiseksi tulisi vahvistaa vapaan sivistystyön ja soten yhteistyötä. Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten harrastamista sekä liikuntaa tulisi edistää

kaupungin tukemien urheiluseurojen avulla, jotta kaikilla olisi mahdollisuus osallistua ja kokea onnistumisen elämyksiä.

Helsingin kaupunkistrategia ohjaa työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi monin tavoin. Se panostaa ennaltaehkäiseviin palveluihin ja laadukkaaseen koulutuksen tarjoamiseen. Toimialojen välinen yhteistyö ja integraatio ovat keskeisiä tavoitteita. Strategia edistää kotouttamista ja yhdenvertaisuutta ja tukee liikunnan sekä vapaaajan merkitystä asukkaiden hyvinvoinnille. Näin strategia luo puitteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiselle ja resurssien tehokkaalle käytölle.

Vanhempien tukeminen on ratkaisevan tärkeää lapsen hyvinvoinnin ja kasvun kannalta. Tämä tuki on tehokkainta, kun eri sektorit, kuten koulutus, liikunta, kulttuuri ja nuorisotyö, osallistuvat siihen oman osaamisensa ja lakisääteisten velvoitteidensa puitteissa. Toimialojen välinen yhteistyö mahdollistaa monipuolisemman ja kattavamman tuen perheille, mikä auttaa vanhempia selviämään arjen haasteista ja tukee lasten ja nuorten kasvua tasapainoisiksi ja hyvinvoiviksi yksilöiksi. Tämä edellyttää osaamisen ja toimivien käytäntöjen vahvistamista. Palvelujärjestelmän kykyä tarjota riskiryhmien lapsille ja perheille pitkäkestoista, vaikuttavaa ja jatkuvaa tukea on myös parannettava lyhytkestoisten interventioiden sijaan. On tärkeää lisätä ymmärrystä ja tietoa haavoittuvassa asemassa olevista ja syrjinnälle alttiista lapsi- ja nuorisoryhmistä, selvittää heidän tilanteeseensa johtaneet kehityskulut, ja sen perusteella toteuttaa konkreettisia yhdenvertaisuutta vahvistavia toimia monitoimijaisessa yhteistyössä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että valtuustoaloitteen sisältö on tärkeä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan välinen yhteistyö on edistynyt merkittävästi, mutta kehitystarpeita on edelleen. Erityisesti perusopetuksen jälkeisen koulutuksen piirissä olevien lasten ja perheiden tukemisessa on vielä parannettavaa. Vanhemmuus on hyvin moninainen ja yksilöllinen kokemus, johon vaikuttavat monet tekijät, kuten perheen taloudellinen tilanne, kulttuuritausta, vanhempien koulutustaso ja lasten yksilölliset tarpeet. Yhden yhtenäisen mallin sijaan on tärkeämpää luoda joustava järjestelmä, joka mahdollistaa eri toimialojen yhteistyössä oikein kohdennetun tuen lapsille ja perheille. Tällaisia malleja ovat esimerkiksi matalan kynnyksen palvelut, jotka on suunniteltu vastaamaan erilaisiin tarpeisiin ja tarjoamaan perheille oikea-aikaista ja kohdennettua apua heidän yksilöllisiin olosuhteisiinsa. Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta pitää tärkeänä, että kootaan yhteen vanhemmuuden tuen muodot toimialojen palveluissa ja järjestetään yhteisiä koulutuksia osaamisen vahvistamiseksi.

Vanhemmuuden tuen malli

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kasvatus- ja koulutuksen toimialan välillä on viime vuosina kehitetty lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palvelumalli, johon on koottu yhteen lasten ja nuorten ja perheiden palvelut. Malli auttaa ammattilaisia huolen tunnistamisessa ja tuen järjestämisessä. Mallia päivitetään parhaillaan. Vastavaan mallin tarpeellisuudesta on keskusteltu myös varhaiskasvatuksen ja toisen asteen koulutuksen näkökulmasta. Toimialojen välisiä yhteistyöhjeita ollaan parhaillaan tekemässä.

Vanhempien ja huoltajien tietoisuutta oppivelvollisuudesta ja vanhempien vastuista erityisesti maahanmuuttajaperheissä on tarpeen lisätä. Kaupungissa on parhaillaan menossa usealla eri alueella toimialojen yhteinen työskentely Bloomberg-Harvard valmennuksen pohjalta. Monella alueella yhteiseksi tavoitteeksi on tunnistettu vanhemmuuden vahvistaminen maahanmuuttajataustaisissa perheissä.

Maahanmuuttajataustaisten perheiden tukea on viime vuosina kehitetty sekä lapsiperheiden palveluissa että lastensuojelussa muun muassa lasten etsivää työtä laajentamalla sekä lastensuojelun asiakkaille suunnatulla monialaisella perhetyöllä.

Lapsen ja nuoren kehitysympäristössä toimivilla aikuisilla ja ammattilaisilla on käytössä puheeksi oton työkalu HYVÄ-malli (hyvinvointia yhdessä), joka auttaa lapsen tai nuoren vahvuuksien löytämisessä, huolen tunnistamisessa ja tarpeiden tukemisessa. Vanhempien, koulujen sekä perhekeskuspalvelujen ammattilaisten yhteistyö on keskeistä, kun pyritään tukemaan lasten ja nuorten terveellistä kehitystä.

Toimialojen välinen yhteistyö

Tuen tarpeiden varhainen tunnistaminen kouluissa on keskeistä, ja perheille tulee tarjota opiskeluhuollon palvelujen tukea matalalla kynnyksellä ennen kuin tehdään sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus. Tämä tuki tulee integroida osaksi kodin ja koulun välistä yhteistyötä, jotta perheet voisivat vastaanottaa apua ilman leimautumisen pelkoa. Tukea voidaan tarvittaessa järjestää ryhmämuotoisesti ja kohdennetusti tiettyyn teemaan tai ilmiöön.

Hyödyntämällä sosiaalihuoltolain mukaista yhteydenottoa tuen tarpeen arvioimiseksi nykyistä enemmän ja ohjaamalla ne lapsiperheiden yleisiin palveluihin saataisiin vahvistettua varhaiskasvatuksen ja koulun välistä yhteistyötä sekä vähennettyä lastensuojeluilmoituksia. Tärkeää olisi myös lisätä tietoisuutta mahdollisuudesta tehdä sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tuen tarpeen arvioimiseksi yhteistyössä vanhempien kanssa lastensuojeluilmoituksen sijaan. Samalla perheitä tu-

lee ohjata lapsiperheiden yleisiin palveluihin. Perhekeskuksen palvelujen tunnettavuutta tulee lisätä sekä kuntalaisten että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan henkilöstön osalta. Kaikilla toimijoilla tulee olla tiedossaan esimerkiksi millaisissa asioissa perheneuvolasta voi saada tukea. Kasvatus- ja perheneuvonnan tavoitteeksi on laissa säädetty vanhempien tukeminen heidän kasvatustehtävässään.

Maahanmuuttajaperheiden tavoittamisessa ja kotoutumisen tukemisessa järjestöillä on keskeinen rooli, ja erityisesti äitien kotoutumiseen tulee panostaa jatkossakin. Järjestöjen toiminnan jatkuvuus riippuu suurelta osin poliittisista päätöksistä.

Sivistys- sekä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen yhteistyössä on kehitetty palvelupolkuja, kuten levottoman lapsen hoito- ja tukipolut, jotka vastaavat lasten neuropsykiatristen haasteiden aiheuttamiin koulunkäyntiin ja syrjäytymiskehitykseen liittyviin ongelmiin. Nämä haasteet vaativat sekä koulun että sosiaali- ja terveystalvelujen tukea lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Kuraattorien ja psykologien siirtyminen sosiaali- ja terveydenhuollon potilas- ja asiakastietojärjestelmä Apottiin vuoden 2025 alusta tarjoaa mahdollisuuden yhtenäistää perheiden tukitoimia eri toimijoiden välillä. Maahanmuuttajaperheille suunnattua matalan kynnyksen tukea on tärkeää kehittää edelleen sosiaali- ja terveystalvelujen yhteistyönä. Esimerkiksi vieraskielisten odottavien ja vauvaperheiden sosiaaliohjaus on yhdistetty neuvolapalveluihin, ja yhteisvastaanottoja on toteutettu muun muassa Jakomäessä ja Suutarilassa. Tavoitteena on tukea lapsen kielen kehitystä, varhaista vuorovaikutusta ja perheiden kotoutumista. Lisäksi pilotoidaan vieraskielisten kuuden kuukauden neuvolapalveluja yhteistyössä sosiaaliohjauksen kanssa. Somalinkielisten lasten vanhemmille on tarjottu ryhmämuotoista tukea Leppiksen ja puheterapian kautta, jossa painopiste on kielenkehityksen ja vuorovaikutuksen tukemisessa. Näissä ryhmissä on hyödynnetty osittain Vanhempana Suomessa -ohjelman sisältöjä.

Kotoutumisen tuki

Helsingin kaupunki on kehittänyt toimintamallin tukeakseen lastensuojelun asiakkaana olevia maahanmuuttajataustaisia nuoria ja heidän perheitään, joilla on merkittävä syrjäytymisriski. Malli on luotu yhteistyössä lastensuojelun, nuorten päihdepalvelu Pysäkin ja aikuissosiaalityön kanssa. Se ei keskity pelkästään maahanmuuttajataustaan, vaan vastaa laajemmin nuoren ja perheen yksilöllisiin tuen tarpeisiin. Nykyinen palvelujärjestelmä ei aina tunnista riittävästi näiden perheiden erityistarpeita eikä kykene tarjoamaan heille oikeanlaista tukea. Toimintamallin tarkoituksena on huomioida paremmin tämän asiakasryhmän

elämäntilanteet ja tarjota monialaista tukea, mikä voi vähentää kodin ulkopuolisia sijoituksia, jotka ovat sekä yhteiskunnalle kalliita että yksilön kannalta usein tehottomia.

Harrastamisen tuki

Harrastamisen Suomen -mallin toteuttamisessa on edelleen kehittämistarpeita. Monialaista yhteistyötä kolmannen sektorin, erityisesti maahanmuuttajajärjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen sekä sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa, tulee vahvistaa, jotta malli tavoittaa tehokkaammin eri taustoista tulevia lapsia ja nuoria. Tämä yhteistyö voi edistää harrastustoiminnan saavutettavuutta ja osallistumismahdollisuuksia kaikille, riippumatta heidän kulttuurisesta tai sosiaalisesta taustastaan.

Vaikutusten arviointi

Investoimalla lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä vanhemmuuden tukemiseen luodaan perusta terveelle ja hyvinvoivalle yhteiskunnalle tulevaisuudessa. Ennaltaehkäisevät toimenpiteet vähentävät pitkän aikavälin kustannuksia, jotka syntyvät laiminlyödyistä ongelmista. Oikea-aikainen tuki lapsiperheille on keskeistä niin lasten kuin perheidenkin hyvinvoinnin kannalta. Tukemalla vanhemmuutta edistämme lasten myönteistä kehitystä ja turvallisia kasvuolosuhteita. Helsingin kaupunkistrategian mukaisesti kaupunki panostaa varhaisen vaiheen tukeen lapsiperheille, vahvistamalla perheiden vuorovaikutussuhteita ja tarjoamalla kattavia tukipalveluja arjen ja toimintakyvyn tueksi.”

01.10.2024 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Terhi Tuominiemi-Lilja, perheiden erityispalvelujen päällikkö, puhelin: 09 310 55634
terhi.tuominiemi-lilja(a)hel.fi
Jonna Vanhanen, lastensuojelun sosiaalityön päällikkö, puhelin: 09 310 43809
jonna.vanhanen(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 08.10.2024 § 148

HEL 2024-007938 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että lasten ja nuorten pahoinvointia on ryhdyttävä korjaamaan kasvatuksen ja koulutuksen, sosiaali-, terveys-

ja pelastus-, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä vanhempien tiiviimmällä yhteistyöllä. Tämän työn toteuttamiseksi ehdotetaan muun muassa toimialojen yhteisen vanhemmuuden tuen mallin rakentamista, toimialojen yhteistyön lisäämistä sekä kaupungin tukemien urheiluseurojen haastamista varmistamaan ja mahdollistamaan harrastaminen niille lapsille ja nuorille, joiden vanhemmilla ei ole tähän resursseja.

Helsingin kaupunkistrategia linjaa monin tavoin lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä sekä edistää kotouttamista ja yhdenvertaisuutta sekä tukee liikunnan ja vapaa-ajan merkitystä asukkaiden hyvinvoinnille. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on käytössään monenlaisia tapoja tukea perheitä ja vanhemmuutta sekä toteuttaa yhteistyötä, joista on esimerkinomaisesti muutamia nostettu tähän lausuntoon.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo tärkeäksi aloitteen vanhemmuuden tukemisesta kaupungin toimialojen, vanhempien sekä muiden sidosryhmien, kuten yhteisöjen ja järjestöjen yhteistyönä. Minkään yksittäisen mallin ei kuitenkaan nähdä tyhjentävästi vastaavan kaikkien perheiden ja vanhempien tarpeisiin. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo tärkeäksi yhteistyön ja tiedon levittämisen niin toimialan sisällä kuin kaupunkitasoisesti ja siten kannattaa näiden erilaisten rakenteiden, toimintamallien ja prosessien kokoamista yhteen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta painottaa, että kolmannen sektorin toimijoiden harrastustoiminnassa ilmenevän segregaaation ehkäisemiseksi avustuksiin tarvitaan lisärahoitusta ja nykyisen rahoituksen uudelleen kohdentamista. Tarkoitus on saada kolmannen sektorin toimijat ja muut sidosryhmät sitoutumaan järjestämään toimintaa kaupunkiudistusalueilla ja niiden kaltaisilla alueilla sekä osana segregaaation ehkäisyä toimiala kohdentaa näille alueille sekä toimenpiteitä että rahoitusta vuoden 2025 talousarvioehdotuksen mukaisesti. Lisäksi Harrastamisen Suomen malliin tulisi ohjata lisärahoitusta erityisesti sosioekonomisesti heikompien alueiden harrastamisen määrän lisäämiseksi.

Kaupungin toimialojen yhteinen Vanhemmuuden tuen -malli

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että yksittäisen ja kaikenkattavan toimintamallin ei nähdä vastaavan riittäväällä tavalla perheiden ja vanhempien erilaisiin tarpeisiin, vaan kannatettavampaa on jatkaa ja tukea erilaisia toimintatapoja ja prosesseja, joilla voidaan kohdentummin lähestyä perheiden erilaisia tarpeita. Esimerkiksi perhe, joissa on alle kouluikäisiä lapsia, on todennäköisemmin erilaisten haasteiden äärellä kuin taas perhe, jossa on teini-ikäisiä nuoria. Ja vastaavasti haavoittuvassa asemassa olevat perheet ja vanhemmat tarvitsevat omanlaistaan, heidän tarpeistaan lähtevää tukea.

Kulttuurin ja vapaa-ajan sekä kasvatuksen ja koulutuksen sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen toimialalla on käytössään HYVÄ-malli, jonka avulla tuetaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja sen avulla voidaan keskustella hyvinvoinnista kokonaisvaltaisesti. Malli muistuttaa työskentelemään lapsi- ja voimavarakeskeisesti sekä huomaamaan jo varhaisessa vaiheessa mahdolliset haasteet ja tuen tarpeet lasten ja nuorten elämässä. Tavoitteena on lisätä ja helpottaa yhteistyötä perheiden, ammattilaisten ja eri palvelujen välillä. Esimerkiksi kirjastopalvelukokonaisuus järjestää vuoden 2024 aikana osana tätä mallia kaikissa kirjastoissa jonkin osallistavan teon tai tapahtuman ja vastaavasti kulttuuripalvelukokonaisuus kouluttaa 5x2 -taideopetusta opettavat taidekasvattajat ja -opettajat siihen, miten voidaan edistää yksinäisyyden vähentämistä.

Nuorisopalvelukokonaisuudessa tehdään muun muassa kohdennettua nuorisotyötä, josta yhtenä esimerkkinä on Luotsi-toiminta. Sen tavoitteena on lisätä nuoren valmiuksia, mahdollisuuksia ja toimintakykyä erilaisissa ympäristöissä sekä tarjota nuorelle myönteisiä kokemuksia ja löytää mielekästä tekemistä vapaa-ajalle. Nuorten vanhemmat ovat tärkeä osa nuoren tukiprosessia ja suunnitelmallisen tuen prosesseissa vanhempia autetaan ja ohjataan tukemaan nuorta hänen kasvussaan ja kerrotaan esimerkiksi erilaisista tarjolla olevista palveluista. Lisäksi nuorisopalvelukokonaisuudessa luodaan uusia tapoja rakentaa suhteita kaupunkiudistusalueiden ja etsivässä nuorisotyössä koko kaupungissa nuorten perheisiin ja yhteisöihin sekä kotoutuviin nuoriin osana kaupungin kotoutumisen edistämisen toimenpiteitä, niin kutsutussa kotorahoituksen hankkeessa. Nuorisotyössä ideoidaan ja kokeillaan uusia työtapoja toiminnan muuttamisesta inklusiivisemmaksi ja nuorille pyritään löytämään heille itselleen sopivaa ja mielekästä tekemistä vapaa-ajalle.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yhteinen Moniääninen Helsinki -hanke toteutettiin kaupunkiudistusalueilla vuosina 2022–2023. Tavoitteena oli muun muassa perheiden tietojen lisääminen ja osallistaminen kulttuurin ja vapaa-ajan sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palveluista sekä tukea vanhemmuutta ja hyvinvointia. Toimenpiteenä oli muun muassa somalin- ja arabiankieliset vanhempainryhmien järjestäminen. Lisäksi Kulttuurin kummilapset -toiminta muotoiltiin vastaamaan paremmin muunkielisten perheiden tarpeita. Tällä hetkellä Kulttuurin kummilasten viestintää tehdään kolmella kielellä ja verkkosivuilta perustiedot toiminnasta löytyvät 16 kielellä. Keväällä 2024 toiminnalla oli mukana lähes 19 000 perhettä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, että vanhemmuuden tukena tulee käsittää myös vanhempien ja lasten yhteinen vapaa-ajan toiminta, joka lisää vanhempien ja lasten välistä myönteistä vuorovaikutusta.

Esimerkiksi Annantalon tuottama maksuton Taideneuvola ja Tehdään taidejuttuja -toiminta innostaa ja opastaa helsinkiläisiä lapsia ja heidän aikuisiaan tekemään ja kokemaan taidetta yhdessä. Liikuntapalvelut tukevat perheiden yhteistä liikuntaharrastamista tarjoamalla perheille viikoittaista maksutonta ja omatoimista Perhehulina-toimintaa, joissa perheen aikuiset ja lapset pääsevät yhdessä liikkumaan.

Yhteistyö vanhemmuuden tukemiseksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta vahvistaa aloitteessa esiin nostetut huomiot, että koulut ja oppilaitokset eivät voi yksin ratkaista yhteiskunnallisia haasteita, jotka ehkäisevät lasten ja nuorten hyvinvointia vaan muiden toimialojen täytyy tuoda osaamisensa avuksi sekä lasten ja nuorten elämää on katsottava kokonaisuena. Yhteistyötä tehdään kaupungilla toimialojen sekä eri sidosryhmien, kuten järjestöjen, sekä vanhempien kanssa, mitä on toki hyvä tiivistää entisestään. On myös huomioitava, että kaikkia nuoria ei saada kiinni kouluissa tapahtuvan viestinnän kautta. Vapaan hakeutumisen palveluissa on myös keskeistä, että vanhemmat luottavat lapsille tarjottuihin palveluihin ja että heidän lastensa on turvallista niihin hakeutua.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä koulu- ja oppilaitosnuorisotyötä, jossa koulujen ja nuorisotyön ammattilaiset ohjaavat yhdessä kohdennetun tuen ryhmiä eri alueiden tarpeiden mukaisesti. Toimintaa toteutetaan koulun epävirallisella puolella sekä osana virallista hyvinvointi- ja kasvatustehtävää. Lisäksi nuorisotyöntekijät vastaavat vanhempien suoriin yhteydenottoihin, joissa toivotaan tukea omalle nuorelle, esimerkiksi yksinäisyyteen, kaverisuhteisiin, vapaa-ajan tekemiseen ja harrastuksiin liittyen.

Kaupungin kirjastojen ja koulujen välille on muodostunut vakiintunut toimintamalli, jossa jokainen helsinkiläinen lapsi käy kirjastossa vähintään kolme kertaa peruskoulutaipaleensa aikana. Mallia ollaan laajentamassa kattamaan myös viides luokka sekä toinen aste. Yhteistyö päiväkotien kanssa on myös tiivistä. Kirjastopalvelukokonaisuus tukee myös lasten ja nuorten koulunkäyntiä järjestämällä läksykerhoja ja perheitä järjestämällä esimerkiksi pienten lasten vanhemmille vauva- ja taaperotuokioita. Ja vastaavasti arkisin kulttuuripalvelukokonaisuuden pääkohderyhmät ovat varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen ryhmät.

Kirjastot ja kulttuurikeskukset ovat myös tärkeitä vapaa-ajanviettopaikkoja lapsille ja nuorille, mitä varten panostetaan yhä voimakkaammin siihen, että lapsille ja nuorille olisi tarjolla turvallinen tila, jossa he voivat asioida ja oleilla. Tähän pyritään muun muassa teemmällä turvallisemman tilan periaatteita asiakkaita osallistamalla sekä tii-

vistämällä yhteistyötä koulujen ja nuorisopalvelukokonaisuuden kanssa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan omista ja yhteistyössä tuotetuista palveluista viestitään koulujen kautta. Esimerkiksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palvelukokonaisuuksien ja muiden alueellisten toimijoiden yhteistyössä tuottamaa Operaatio Pulssi -harrastustoimintaa on tarjolla eri asuinalueen lapsille ja nuorille. Toiminta auttaa nuoria ja perheitä löytämään maksuttomia harrastuksia. Tästä maksuttomasta matalankynnyksen periaatteella toimivasta harrastustoiminnasta tiedotetaan vanhempia koulujen kotisivuilla monikielisillä Wilma-viesteillä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelun toimialan laatima matalan kynnyksen palvelumalli on käytössä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluissa. Palvelumalliin on koottu yhteen lasten, nuorten ja perheiden palveluja, joita ammattilaiset voivat hyödyntää suunnitellessaan ja järjestäessään lapselle ja hänen perheelleen heidän tarvitsemaansa tukea. Lisäksi yhteistyötä tehdään Kestävän kasvun Hyvinvoiva Helsinki -projektissa, jonka tarkoituksena on muun muassa parantaa ja sujuvoittaa asiakkaiden palveluun pääsyä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tehtävänä on kehittää puheeksi oton työkaluja ja koota digitaaliselle palvelutarjottimelle toimialan sekä kolmannen sektorin hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluita, joihin voidaan ohjata heitä, jotka niistä eniten hyötyvät.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palvelut vanhemmuuden ja harrastamisen tukena

Aloitteessa todetaan, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala voisi konkreettisesti haastaa kaupungin tukemia urheiluseuroja varmistamaan ja mahdollistamaan harrastamisen niille lapsille ja nuorille, joiden vanhemmilla ei ole tähän taloudellisia ja/tai sosiaalisia resursseja. Lisäksi todetaan, ettei kaikki vanhemmat kykene tukemaan harrastamista ja liikkumista siten, että lapsi ja nuori kiinnittyisi positiiviseen vapaa-ajan toimintaan.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että toimiala yhdessä järjestötoimijoiden kanssa pyrkii ehkäisemään eriytymistä sekä tukemaan niitä perheitä, joilla ei ole taloudellisia tai sosiaalisia resursseja mahdollistamaan lasten ja nuorten harrastamista. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on päättänyt vuoden 2025 kaupunkiyhteisten tavoitteiden toimenpiteistä 10.9.2024 § 136 kokouksessaan. Kaupunkiyhteisenä segregaaation ehkäisemisen tavoitteena on vähentää eroja nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuuden näkymissä eri väestöryhmien välillä, mitä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala edistää parantamalla matalan kynnyksen vapaa-ajan ja harrastustoiminnan saavutettavuutta yhteis-

työssä yhteisöjen ja muiden toimijoiden kanssa kiinnittämällä erityistä huomiota maahanmuuttajataustaisten tyttöjen tavoittamiseen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta painottaa, että harrastustoiminnan segregaaion ehkäisyyn edistämiseksi tarvitaan avustustoimintaan sekä lisärahoitusta että nykyisen rahoituksen pysyvää uudelleen ohjausta, minkä tarkoituksena on sitouttaa kolmannen sektorin toimijoita järjestämään toimintaa muun muassa kaupunki-uudistusalueille ja niiden kaltaisille alueille. Pysyvää rahoitusta tarvitaan siksi, että määräaikaisen rahoituksen päättyessä yleensä toimintakin päättyy.

Osana liikunta- ja urheiluseurojen kanssa tehtävää yhteistyötä segregaaion ehkäisemiseksi liikuntapalvelukokonaisuus järjestää yhteistyössä Kisakallion urheiluopiston ja liikunta- ja urheiluseurojen kanssa syksyllä 2024 monimuotoisen seuratoiminnan koulutuskokeilun. Koulutuksen teemoilla pyritään haastamaan seuratoimijoita kehittämään seuratoimintaa siten, että seuratoiminta tavoittaisi jatkossa aiempaa paremmin moninaiset helsinkiläiset sekä tyttöharrastajat. Koulutus on osallistujille maksuton.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että järjestökentällä on useita vähävaraisten lasten ja perheiden tukimuotoja. Esimerkiksi Icehearts, Sos lapsikylä (unelmista totta), Tukikummit ja Pelastaa lapset ry (Sporttikummi) tukevat vähävaraisia perheitä, lapsia ja nuoria liikunnan harrastamisessa. Liikunta- ja urheiluseuroilla voi lisäksi olla omia tukimuotoja haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten harrastamisen tukemiseksi esimerkiksi alhaisempien jäsenmaksujen muodossa hakemusten perusteella.

Harrastamisen Suomen malli Helsingissä

Aloitteessa todetaan, ettei Harrastamisen Suomen malli ole kyennyt ratkaisemaan kokonaisuutta varmistamaan ja mahdollistamaan harrastamista kaikille lapsille ja nuorille, erityisesti heille, joiden vanhemmillä ei ole tähän resursseja.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että Harrastamisen Suomen mallin perustehtävänä Helsingissä on tuottaa laadukkaita, maksuttomia harrastuksia koulupäivän jälkeen Helsingin koulujen 3.–9.-luokkalaisille oppilaille. Harrastuksia tuotetaan ministeriön rahoitusperusteiden mukaisesti kaikille kouluille, minkä lisäksi Helsinki panostaa segregaaion ehkäisyyn ja vahvistaa harrastusten määrää tarveperusterahoitteisilla kouluilla ja kaupunki-uudistusalueilla. Harrastamisen yhdenvertaisuutta tuetaan tarjoamalla kaikkiin kouluihin harrastuksia kolmen korin periaatteella; kulttuurisia, liikunnallisia ja digi & muita harrastuksia. Näin oppilaiden toiveet tulevat laajasti huomioitua.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta korostaa, että Harrastamisen Suomen malliin tulisi ohjata lisärahoitusta erityisesti sosioekonomisesti heikompien alueiden harrastamisen määrän lisäämiseksi. Harrastamisen Suomen malli on osoittautunut menestykseksi, erityisesti jos sitä tarkastellaan ryhmiin ilmoittautumisen ja saadun palautteen kautta. Toimintaa toteutetaan viikoittain 459 harrastusryhmässä ja mukana on lähes 8 000 oppilasta. Asiakaspalautteen perusteella harrastukset tavoittavat yli 50 prosenttisesti oppilaita, joilla ei ole yhtään tai vain yksi muu harrastus. Harrastuksiin osallistujat ovat antaneet säännöllisesti kiitetävää palautetta ja palautteissa korostuvat vastaukset ”on kivaa” ja ”olen saanut uusia kavereita ja oppinut uusia taitoja”.

Vuoden 2024 syksystä alkaen aiemmin liikuntapalvelukokonaisuuden järjestämät EasySport-tunnit ovat siirtyneet osaksi Harrastamisen Suomen malli -kokonaisuutta ja siten laajentavat lasten ja nuorten harrastamisen mahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä. Lisäksi liikuntapalvelukokonaisuus järjestää jatkossakin yhteistyössä kumppaneiden kanssa myös alakoululaisille soveltavaa liikuntaa, aloitusryhmiä vähän liikkuville alakouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen, erityisesti tytöille suunnattua kausitoimintaa sekä loma-aikojen tapahtumia.

Lapsivaikutusten arviointi

Vanhemmat ovat lapselle tärkeitä ja perheen tilanne heijastuu lapsen hyvinvointiin. Siten panostamalla lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin sekä tarvittavaan vanhempien tukeen vahvistetaan myös tulevaisuuden hyvinvointia. Oikea-aikainen, ennaltaehkäisevä sekä perheen ja vanhempien tarpeeseen vastaava oikeanlainen tuki, huomioiden myös perheen ja lapsen kieli- ja kulttuuritaustan, vaikuttaa myönteisesti lapseen ja hänen kasvuympäristöönsä. Olennaista on huomioida, että eri perheillä on erilaisia tarpeita, joihin tulee pystyä joustavasti ja helposti vastaamaan. Mahdollisesti liian yksityiskohtaiset tai vastaavasti liian laajat ja ehkä irralliset prosessikaaviot, joihin jokaisen tulisi pystyä kiinnittymään, voivat lopulta jättää jonkun kokonaan ulkopuolelle ja tätä on syytä pyrkiä välttämään.

Vanhemmuuden tukea on myös vanhempien ja lasten yhteinen, ohjattu vapaa-ajan toiminta, joka lisää vanhempien ja lasten välistä myönteistä vuorovaikutusta ja luottamusta lasten kykyihin, antaa vanhemmille mahdollisuuden hengähtää ja verkostoitua keskenään ja siten vahvistaa lasten turvallisten aikuisten määrää. Kaupungin lisäksi on paljon muitakin toimijoita, jotka järjestävät hyvää toimintaa ja omalla toiminnallaan tukevat vanhempia ja perheitä.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Juha Ahonen

11.12.2024

Asia/18

Lisätiedot

Tanja Tuominen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 50674
tanja.tuominen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Y-tunnus

0201256-6